

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till krisledningsnämnden

Datum:
2021-02-04

Diarienummer:
KSN-2021-00419

Handläggare:
Hannes Vidmark

Utökat lager av mun- och andningsskydd

Förslag till beslut

Krisledningsnämnden beslutar

1. **att** överta kommunstyrelsens ansvar i detta ärende,
2. **att** uppdra åt kommunledningskontoret att utöka lagerhållning av munskydd och andningsskydd till motsvarande sex månaders nuvarande förbrukning och
3. **att** uppdra åt kommunledningskontoret att inrätta rutin för att säkerställa samordnad och kontrollerad användning av kommunens lager av munskydd och andningsskydd.

Ärendet

Förbrukningen av munskydd har den senaste tiden ökat kraftigt. För att säkerställa behovet inom främst vård- och omsorg föreslås att lagret av munskydd och andningsskydd utökas. I ärendet föreslås också att kommunledningskontoret ska inrätta rutiner om i vilka situationer skydden ska tillhandahållas och på vilket sätt de ska användas.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret. Näringslivsaspekter samt barn- och jämlikhetsperspektiv har beaktats i ärendet. Förslaget bedöms ha viss positiv påverkan för näringslivet.

Föredragning

Munskydd och andningsskydd är endast avsedda att bäras när andra förebyggande åtgärder är vidtagna. De får inte ersätta krav som att stanna hemma när man känner sig sjuk och att hålla avstånd. Trots allt uppkommer situationer när behovet av kompletterande åtgärder kan vara nödvändigt.

Inom vård- och omsorg har reglerna på användning av munskydd successivt stärkts. Inom Uppsala kommuns förvaltningar som omfattas av hygienföreskrifter ska personal i dag bära munskydd under större delen av sina arbetspass. Förbrukningen de senaste veckorna har tiofaldigats, från ca 10 000 munskydd per vecka till 100 000. Region Uppsala införde nyligen regler om utökad användning av munskydd för såväl personal som patienter. Vid årsskiftet infördes allmänna råd för att privatpersoner ska använda av munskydd i kollektivtrafik.

Enstaka kommuner har även börjat erbjuda elever och lärare att använda munskydd och även att tillhandahålla sådana. För Uppsala kommun med ca. 40 000 elever och lärare i grund- och gymnasieskolan skulle en sådan åtgärd mycket snabbt påverka tillgången på munskydd.

Uppsala kommuns upphandlingsenhet har redan konstaterat att leveranstiderna av munskydd successivt ökat från någon dag till veckor. Det är inte osannolikt att krav eller önskemål på arbetsgivare att tillhandahålla munskydd i olika situationer kommer att öka. Fackliga krav och skyddsstopp har redan förekommit i Uppsala kommun. Trots det begränsade skydd som munskydd ger (se bilaga 1), kan beslut av Arbetsmiljöverket eller rekommendationer av centrala myndigheter öka användningen kraftigt. Det gäller framför allt munskydd men även andningsskydd.

För att säkerställa tillgång på utrustning inom vård- och omsorg och för att vid behov kunna tillgodose krav på utrustning i särskilda situationer inom till exempel skolan, föreslås att kommunledningskontoret på lämpligt sätt snarast ska öka lagerhållningen av munskydd och av andningsskydd till motsvarande sex månader av dagens förbrukning.

För att inte öka användningen till vad som är absolut nödvändigt föreslås också att kommunledningskontoret får ansvaret att fastställa rutin för att säkerställa samordnad och kontrollerad användning av kommunens lager av munskydd och andningsskydd.

Ekonomiska konsekvenser

Ett utökat lager innebär en viss risk om det inte balanseras med förbrukning. Såväl hållbarhet som godkännande riskerar att bli utdaterat och att materialet måste kasseras. Kostnaden för att utöka lagret bedöms ligga på mellan 2,4 och 4,8 miljoner som i händelse av kassation blir en förlust.

Ökad förbrukning kommer att innebära ökade kostnader för verksamheter och hanteras inom respektive verksamhets budget. Eventuellt kan kostnaderna återsökas.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 4 februari 2021
- Läkemedelsverket: Använda munskydd som privatperson

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

Använda munskydd som privatperson

- **Publicerad:** 19 oktober 2020
- **Senast uppdaterad:** 8 januari 2021

Vill man som privatperson använda ett munskydd eller andningsskydd behöver man först fundera över vad man vill uppnå. Vill man skydda sig själv eller andra? Beroende på vem som ska skyddas så gäller olika regler; regelverket för medicintekniska produkter, regelverket för personlig skyddsutrustning eller båda två. I bägge regelverken ställs tydliga krav på att produkterna ska vara säkra och effektiva.

Det är tillverkaren av en produkt som ska tala om vilket syfte, så kallad avsedd användning, en produkt har.

På marknaden finns en mängd olika produkter för att täcka näsa och mun. Vilket skydd en sådan produkt ger, beror på ett antal olika faktorer som val av material, filtreringsegenskaper, passform etcetera. Olika typer av produkter används för olika användningsområden:

- **Munskydd** - syftar till att minska risken för överföring av smittsamma partiklar från bäraren till personer i omgivningen.
Räknas som medicinteknisk produkt.
- **Andningsskydd** – syftar till att skydda bäraren från överföring av smittsamma partiklar och/eller andra partiklar från omgivningen.
Räknas som personlig skyddsutrustning.
- **Övriga ansiktsmasker**– syfte och eventuellt skydd varierar från mask till mask. Finns i en mängd olika material och utformning, vilket gör att det är oklart vilket skydd en sådan mask ger.
Dessa produkter uppfyller varken kraven för medicinteknisk produkt eller personlig skyddsutrustning.

De skydd som är medicintekniska produkter eller personlig skyddsutrustning ska vara CE-märkta vid försäljning inom EU, men regelverken för dessa två typer av produkter skiljer sig åt. Gemensamt är att CE-märket innebär att tillverkaren intygar att produkten uppfyller de bestämmelser som produkten omfattas av. Det inkluderar att tillverkaren ska kunna visa att det skydd och de övriga egenskaper som anges för produkten stämmer.

Det är viktigt att man läser tillverkarens information om hur de olika skydden ska användas samt hur de skyddar. Informationen ska finnas på svenska.

På förpackningen ska också tillverkarens namn och kontaktuppgifter finnas. Om tillverkaren inte finns inom EU ska det även finnas namn och kontaktuppgifter till tillverkarens europeiska auktoriserade representant (EC REP).

Om ett skydd ska användas för att minska risken för smittspridning rekommenderar Läkemedelsverket att man väljer ett skydd som är CE-märkt.

Munskydd

- Munskyddets syfte är att minska risken för spridning av smittsamma partiklar från bäraren till personer i omgivningen genom att filtrera bort partiklar i utandningsluften. Är inte tillräckligt tätt för att skydda den som bär det.
- Räknas som medicinteknisk produkt.
- Ska ha ett CE-märke på förpackningen.
- Ska användas enligt bruksanvisningen för att fungera på rätt sätt och ge rätt skydd.
- I de fall det anges att munskyddet är för engångsbruk måste dessa bytas ofta och får inte tas av och på flera gånger.
- Kallas också medicinska munskydd och kirurgiska munskydd (på engelska: "medical face masks" och "surgical masks").

Läs vidare på Folkhälsomyndighetens webbplats om munskyddsanvändning i samhället.

- [Munskydd — Folkhälsomyndigheten](#)

Olika typer av munskydd

Munskydd kan delas in i typ I och II om de har testats i enlighet med standarden SS-EN 14683. Indelningen är baserad på hur bra munskyddet filtrerar utandningsluften.

Typ I

Är avsedd att användas av privatpersoner och patienter för att minska risken för smittspridning, särskilt vid epidemier/pandemier. Filtreringseffektivitet ≥ 95 %.

Typ II

Är främst avsedd att användas av vårdpersonal vid operationer eller andra vårdmoment som kräver att omgivningen skyddas. Filtreringseffektivitet ≥ 98 %.

Typ IIR

Motsvarar typ II men där R innebär att munskyddets utsida är vätskeresistent och därför skyddar bäraren från stänk.

Andningsskydd

- Andningsskyddets syfte är att skydda personen som har det på sig genom att filtrera bort partiklar i inandningsluften. Vilken typ av partiklar - damm, fibrer, bakterier osv - som filtreras bort varierar mellan andningsskydden.
- Räknas som personlig skyddsutrustning.
- Det finns andningsskydd som är utformade för att även skydda omgivningen från partiklar i utandningsluften. Sådana skydd är då både personlig skyddsutrustning och medicinteknisk produkt
- Ska ha ett CE-märke med fyra siffror bredvid på produkten och förpackningen.
- Finns i tre klasser FFP1, FFP2 eller FFP3 i Europa. FFP3 har den högsta filtreringsgraden.
- Utformade för att sitta tätare mot ansiktet än ett munskydd och är ofta kupade.
- Andningsskydd kan ha en ventil som släpper ut utandningsluften. För de flesta andningsskydd innebär det att partiklar i utandningsluften kommer ut i omgivningen.

Mer information om andningsskydd finns på Arbetsmiljöverkets webbplats när det gäller användning i arbetslivet och på Konsumentverkets webbplats vid privat bruk, se länkar nedan.

•

Ansiktsmask (Community face masks)

- Avsedda för allmän användning i samhället av någon anledning.
- Syftet med dem kan variera, tex skydd mot luftföroreningar, och det finns därför inga entydiga krav på funktion hos en sådan mask.
- Är inte CE-märkta då de inte är munskydd eller andningsskydd.
- Kallas ofta "community face masks" eller "community face coverings".
- Ofta gjorda av tyg, men kan också vara snarlika medicinska munskydd i pappersliknande material.